

le, da je OBACe mlajši od Kolomonovega žegna (in Delave) in da je »Kolomonov žegen« in »Delavo« napisal Drabosnjak; saj se z mojimi filološkimi razlogi (Časopis 1907. l. c.) sklada tudi ustno izročilo. Kdaj pa je OBACe nastal? Iz že navedenega mesta iz OBACeja se mora sklepati, da se je Drabosnjaku tista nezgoda (konfiskacija) pripetila šele pred prav kratkim časom (Sai viefte usi!), in sicer pod avstrijsko vlado, ker se francoska za vražarske knjige ne bi bila zmenila, torej pred letom 1809. Nadalje pravi Drabosnjak v OBACeju:

Yas se shribam Andrejas Shvestar
Pa jas she knism zuo¹ Btar
Yas imam ane srednje liete
Te raima sim naredov per moimi dele po lete.

Srednja leta bodo pač okrog 40. leta kar bi kazalo na l. 1808. (Kotnik, Beiträge, str. 8.) Negativen razlog za nastanek pred l. 1809. je, da Drabosnjak v OBACeju molči o Francozih, čeprav govori drugače v njem o vseh mogočih zadevah. Pridružuje se pa še filološki razlog. OBACe je treba radi izraza »venzhno« (za večno), ki se nahaja v »Kolomonu« in v »Delavi«, ki ga pa »Marijin Pasijon« iz l. 1811. nima več, postaviti precěj pred leto 1811. in v bližino »Kolomona« in »Delave«, ki sta bržkone prva spisa Drabosnjakova. V »Časopisu« (1907, str. 29) sem zanj določal letnico 1790, kar bo pa bržčas prezgodaj, ker se je Drabosnjak šele 1793 oženil, 25 let star, in prej pač ni mogel knjig zalažati, ker še ni bil gospodar. Bržkone pa tudi ni nastal dosti pozneje, menda pač še pred letom 1800. »OBACe« bi postavil potemtakem rajši še kako leto pred 1808, kot pa v francosko dobo, k čemur dr. Kotnik v Drabosnjakovi biografiji nekoliko nagiba (str. 17). Kotnik misli tudi, da so Drabosnjakove sitnosti z oblastmi nastale radi prepovedanega obelodanjenja njegovih »raimov«, morda OBACeja (str. 16). Ta domneva — sama na sebi mogoča, dasi nedokazana — bi se mogla nanašati le na kako novo konfiskacijo, ker na konfiskacijo »OBACeja« ne bi mogel Drabosnjak namigavati že v OBACeju samem, tudi govori ustno izročilo o zaplenjenih vražarskih knjigah.

Razvrstitev Drabosnjakovih knjig bi bila torej: pred 1800 (?) Kolomon, Delava, po Kolomonu, a pred 1809. OBACe, l. 1811. Marijin Pasijon, l. 1818. pa Pasijonska igra. Po filološki metodi bi bilo treba zdaj določiti, kam približno spadajo ostali Drabosnjakovi spisi, in morda bi se našel na ta način ključ tudi za »Duhovno brambo«, ki bo pač težko imela drugega avtorja kot pa Drabosnjaka. Pomnožiti in dopolniti bo treba jezikoslovno gradivo, ki sem ga prinesel v »Časopisu«, ker sem imel poleg »Kolomona«, »Delave« in »Duhovne brambe« na razpolago le »Marijin Pasijon« in posamezne verze, ki mi jih je v prepisu poslal tačasni filozof Fr. Kotnik. Mogoče bo dr. Fr. Kotnik, ki ima gradivo na razpolago, v obljubljeni razpravi o Schusterjevem književnem delovanju (str. 20. op.) kaj o tem povedal.

Zadnje poglavje razprave se peča z zadnjimi leti Drabosnjakovimi. Med l. 1818. in 1824. je dogospodaril (vdal se je bil pijači) in umrl neznano kje. Kotnikova tozadevna prizadevanja so imela po

¹ zuo (celô) = posebno

večini le ta negativni uspeh, da so dokazala neresničnosti različnih govoric. Ostane le še dvomljivo ustno izročilo, da je umrl kot zločinec na ljubljanskem gradu in zapisek v domačalski knjigi umrlih, da je tam 22. decembra 1825. umrl 61 let star dninar Andrej Schuster; a Drabosnjak je bil tačas star šele 57 let. Zadnja leta njegova so torej še zmeraj zavita v gosto meglo. Dr. Kotniku hvala za njegov trud! Radoveden sem, kaj nam prihodnjic pové o njem; kajti zanimiva osebnost v slovenskem narodopisju — ta »poredni pauer u Korotane«! Ivan Grafenauer.

B. Budisavljević: **S Ličke grude.** Priče. Zagreb 1913. Izdanje Mat. Hrv. 169+XXVI. — Budisavljević je lansko leto obhajal svojo sedemdesetletnico in pri tej priložnosti je Matica Hrvatska izdala zvezek njegovih povestic, ki jih je uredil in jim napisal uvod J. Pasarić. Budisavljević je mnogo doživel: dobo vojaške granice, Jelačića, ustavo, nagodbo, sodeloval je tudi pri najnovejših političnih bojih na Hrvaškem. Šolal se je v času narodnega probujenja, ta doba je dala njegovemu mišljenju in pisanju odločilno obliko. Za nas je zanimivo, da mu je bil, kakor poroča Pasarić, leta 1860. na Reki učitelj Janez Trdina, ki je dijakom v šolo nosil in bral narodni list »Pozor«. Budisavljević pripoveduje o tem: »On čita, a lice mu žari, i ono mu se tanka brka zatreskole, a ispod brka oštri se koljači zabijele. Janez dočita, a mi vatreni mladenci slušači trgnemo klicati u sav glas: živio Perkovac!« — ki je pisal uvodne članke za »Pozor«. (Str. VI.) — Izmed kakih 80 povestic Budisavljevićevih je urednik srečno izbral 12 takih, ki nam dobro kažejo razvoj pisateljeve osebnosti in njegovega književnega dela ter tudi razvoj narodnega življenja v Liki. Spomin vseh velikih javnih dogodkov živi v teh povesticah, od časa hrabrih graničarjev do zadnjih srbsko-hrvaških preprirov. Glavni zunanji znak Budisavljevićev je težnja, posneti narodni jezik in narodni značaj. Kakor je vsaka književna težnja enostranska, je seveda tudi ta: jezik mu je preobložen, včasih iskano naroden, se prepočesto naslanja na narodno pesem, včasih tako zelo, da — zlasti v povestih iz starejših časov — zazveni med prozo čist deseterec (n. pr. »U tri reda povrstana stoji — četa kao ukopana — u cik zore i bijela dana,« str. 18. i. dr.); ljudi predstavlja le kot narodne, liške tipe, na katerih ga zanima samo splošno-narodna stran značaja, takorekoč neosebno osebnosti. Vendar so te povestice še vedno polne življenja, resničnega čuvstvovanja in bi tudi za naše občinstvo, zlasti dijaštvo, ki bere hrvaški, ne poznal bolj pripravnih novelic, kljub temu, da bo Budisavljevićev jezik, bogat lokalizmov in tudi skovank, delal Slovencem težave.

I. C.

Pojasnilo h kritiki Vodnikove »Povijesti hrvatske književnosti«. — V svoji oceni Vodnikove »Povijesti hrvatske književnosti« sem napisal med drugim tudi to-le: »V četrtem poglavju »reformacija i protivureformacija« navaja pisatelj satiro neznanega luteranskog glagoljaša proti redovnikom in katoličanom, kot da bi jo bil spisal katoliški glagoljaški duhovnik,« in navajam tam tudi Vodnikove besede: »Pop glagoljaš evo slavi heretike, što im je inkvizicija dizala lomače [o lomačah, dobro pomni, ta satira niti ne govori (moja opomnja)], kao mučenike i prave učenike Hristove.« To postopanje sem potem imenoval prikrievanje, če ne izkrivljanje dejstev, ki ni dostojno